

Відновлення морфології та гідрологічного режиму ріки Ботар: модель управління екологічними та соціальними аспектами

Установче резюме

1. Вступ

Проект DYNA Глобального екологічного фонду («Гідроморфологія басейну Дунаю та відновлення річок») має на меті **«зміцнити інтегрований та гармонізований підходи задля відновлення рік та збереження водного біологічного різноманіття з огляду на впливи, яких зазнає басейн Дунаю у зв'язку з гідроморфологічними змінами»** з акцентом на п'яти країнах, які не є членами ЄС (Боснія і Герцеговина, Молдова, Чорногорія, Сербія та Україна). Досягнення цієї мети видасться можливим завдяки чотирьом взаємопов'язаним компонентам:

- гармонізація підходів на місцях з метою зменшення гідроморфологічного навантаження;
- посилення зусиль на національних рівнях задля реалізації відповідних планів Управління басейном ріки Дунай;
- демонстрація пілотних проектів з відновлення ріки Дунай;
- управління знанням та ефективні моніторинг та оцінювання проекту.

Третій компонент включатиме підготовку одного транскордонного пілотного проекту, учасниками якого будуть держави, які не є членами Європейського Союзу, та трьох пілотних проектів у країнах — не членах ЄС, що продемонструє зменшення гідроморфологічного тиску та комплексний підхід до планування та впровадження стратегій управління басейном ріки та ризиками затоплень. Пілотні проекти демонструватимуть новітній підхід до управління басейнами річок щодо розв'язання проблеми тиску у зв'язку з гідроморфологічними змінами. Вони також покликані підвищити національний потенціал із розробки та реалізації проектів.

Одна з пілотних програм, які здійснюватимуться в рамках проекту DYNA, — **«Відновлення морфології та гідрологічного режиму ріки Ботар»**. Проект реалізується в межах Виноградівського району Закарпатської області України. Пропонована пілотна програма має на меті відновити гідроморфологічні та екологічні характеристики річки Ботар шляхом відновлення (ренатуралізації) русла річки та в інші способи. Переваги програми полягатимуть у покращенні якості води, яку використовують місцеві фермери.

Конкретні завдання програми є такими:

- Забезпечення герметичності та зміцнення шлюзів у районі вододілу між Новим Ботаром та Старим Ботаром.
- Поліпшення пропускної здатності каналу Старий Ботар.
- Підтримання гідроморфологічних вимог до каналу Старий Ботар задля забезпечення безперешкодного проходження паводкових вод.
- Збереження потоку в каналі Старий Ботар з уникненням впливу на наявну рослинність; створення рекреаційних умов для місцевих сіл; створення місць прихистку тварин (не лише для риб) під час мілководдя.
- Облаштування порогів задля забезпечення стабільного потоку води.

- Відтворення насаджень на одному з берегів ріки.

Проект має продемонструвати, що екологічне відновлення русла ріки позитивно впливає на рівень води в ній та біологічне (видове) різноманіття, водночас спричиняє соціально-економічний добробут місцевої громади.

2. Модель управління екологічними та соціальними аспектами: цілі та методологія

Підготовка Моделі управління екологічними та соціальними аспектами здійснювалася відповідно до Превентивних стратегічних та програмових комплексних заходів WWF з метою ідентифікації та управління екологічними та соціальними ризиками та впливами демонстраційного пілотного проекту «Відновлення морфології та гідрологічного режиму ріки Ботар», який буде проведено в рамках проекту DYNA Глобального екологічного фонду. Модель управління екологічними та соціальними аспектами спрямована на визначення принципів, процедур і заходів попередження екологічних та соціальних впливів, які мають стосунок до проекту відповідно до законів та підзаконних актів України та системи Превентивних стратегічних та програмових комплексних заходів.

Оскільки точні масштаби діяльності, яку буде розгорнуто в рамках пілотної програми, будуть визначені впродовж фази впровадження, то соціальні та екологічні наслідки на місцях на даному етапі є нез'ясованими. Отже, розробити екологічні й соціальні плани дій наразі неможливо, тож Модель управління екологічними та соціальними аспектами є необхідною для визначення процедури реагування на соціальні та екологічні впливи, які можуть виникнути під час реалізації проекту. Модель управління екологічними та соціальними аспектами для конкретних пілотних проектів буде розроблено відповідно до вказівок, наданих цією Моделлю під час реалізації проекту.

Загалом очікувані екологічні та соціальні наслідки діяльності в рамках проекту можна оцінити як позитивні. Несприятливі впливи можуть бути тимчасовими, стосуватися певних об'єктів, бути оборотними та такими, наслідки яких легко пом'якшити. Тож проект DYNA класифікують як «**проект категорії В**» відповідно до Меморандуму WWF про категоризацію екологічних, природоохоронних та соціальних гарантій.

Модель управління екологічними та соціальними аспектами

Модель управління екологічними та соціальними аспектами базована на інформації з низки джерел: (а) технічна документація, надана WWF Україна; (б) аналітичний огляд Превентивних стратегічних та програмових комплексних заходів WWF та законодавства України про оцінювання екологічних та соціальних умов; (в) семінар із залучення зацікавлених сторін, який було проведено WWF Україна у травні та вересні 2018 року в українських селах Неветленфолу та Пийтерфолво; (г) зустрічі та обговорення із зацікавленими сторонами в рамках місії з гарантій для проекту DYNA у січні 2019 року.

3. Довкілля та соціальна політика, регламент і керівні принципи

Проект підпадає під дію законодавчих актів та нормативних документів України, а також програми Превентивних стратегічних та програмових комплексних заходів WWF. У всіх випадках виникнення невідповідностей процедури та принципи програми Превентивних стратегічних та програмових комплексних заходів матимуть перевагу.

Змісту й суті проекту з великою вірогідністю відповідатимуть такі законодавчі акти України: Конституція України, Закон України «Про охорону навколишнього природного

середовища» (1991 р.), Закон України «Про природно-заповідний фонд України» (1992 р.), Закон України «Про пестициди та агрохімікати» (1995 р.), Водний кодекс України (1995 р.), Закон України «Про охорону атмосферного повітря» (1992 р.), Закон України «Про екологічну експертизу» (1995 р.), а також декілька екологічних нормативів та стандартів, що їх містить текст Рамкової моделі управління екологічними та соціальними охоронними заходами. Відповідне законодавство, що регулює соціальні аспекти, включає: Земельний кодекс України (2002 р.), Цивільний кодекс України (2003 р.), Кодекс адміністративного судочинства України (2005 р.), а також Закон України «Про доступ до публічної інформації» (2011 р.).

Соціальні та екологічні охоронні політики, актуальні для проекту, такі: Політика у галузі управління екологічними та соціальними ризиками; Політика у сфері охорони природних оселищ; Політика у галузі вимушеного переселення; Політика у сфері контролю, обліку та системи розгляду скарг; а також загальні стандарти гігієни та безпеки праці, охорони здоров'я та енергоефективності.

Загалом закони, стратегії та керівні принципи, розроблені в Україні, цілком відповідають вимогам WWF, що їх передбачають екологічні та соціальні гарантії. Однак є незначні відмінності між двома системами, зазначені нижче. **У разі виникнення конфліктних ситуацій чи протиріч вимоги WWF матимуть перевагу над законами та правовими нормами України задля реалізації проекту DYNA.**

Що стосується впливів на довкілля, то не існує прямих протиріч між законами та правовими нормами України та Превентивними стратегічними та програмовими комплексними заходами WWF, але вимоги останньої програми є більш далекосяжними. Наприклад, Превентивні стратегічні та програмові комплексні заходи WWF вимагають ретельного екологічного та соціального аналізу впливу конкретних дій, здійснюваних у рамках проекту, на довкілля та місцеві громади до офіційного затвердження програми дій та витрат коштів.

Щодо соціальних впливів, то основні розбіжності між законами України та Превентивними стратегічними та програмовими комплексними заходами WWF стосуються статусу осіб, які не мають права власності на землю де-юре, неформального землекористування, а також зобов'язання брати участь у колективному ухваленні рішень. По-перше, відповідно до Превентивних стратегічних та програмових комплексних заходів WWF, усі, хто використовує землю та природні ресурси (включно з особами, у яких немає офіційних юридичних прав власності або користування), мають право на певний вид допомоги чи компенсації, якщо проект завдає шкоди засобам існування цих осіб. Закони України у таких випадках визнають право на отримання допомоги лише тими особами, які є власниками землі чи де-юре користуються нею. По-друге, Превентивні стратегічні та програмові комплексні заходи WWF потребують проведення широких громадських консультацій під час підготовки гарантійних документів, а також під час проектних заходів. У законодавстві України немає подібних вимог.

4. Інституційна основа

Реалізовувати заходи в рамках пілотної програми мають повноваження декілька державних установ.

- **Міжнародна комісія із захисту річки Дунай (ICPDR)** буде відповідальною за виконання проекту в цілому та очолить комісію зі зв'язків із громадськістю. Міжнародна комісія відповідатиме за надання усіх звітів (технічних та фінансових)

Глобальному екологічному фонду (GEF). Вона ж відповідатиме за наймання керівника проекту та контроль за ним.

- **WWF Україна** координуватиме та керуватиме всіма заходами в рамках пілотної програми, здійснюючи техніко-економічні дослідження, займаючись підготовкою технічної документації та здобуваючи усі необхідні дозволи, а також залучаючи зацікавлених суб'єктів. До її повноважень належить і розбудова комунікації.
- **Басейнове управління водних ресурсів річки Тиса (БУВРРТ) в Ужгороді** — сторона (субпідрядник), з якою WWF Україна укладе субдоговір на здійснення будівельних робіт. Субпідрядник відповідатиме за забезпечення виконання будівельних робіт та здійснюватиме нагляд за здійсненням гарантій та реалізацією інших вимог WWF. БУВРРТ має неабиякі знання та досвід у сфері впровадження проектів у галузі відновлення прісноводних екосистем, охорони та збереження дикої природи.

Пілотні заходи також здійснюватимуться в тісному взаємозв'язку з такими організаціями:

- **Виноградівське міжрайонне управління водного господарства:** одержання всіх необхідних дозволів та забезпечення інтегрованості заходів пілотної програми з іншими пріоритетними завданнями та іншими програмами управління.
- **Неветленфолівська та Пийтерфолвівська сільські ради:** забезпечення недопущення завдання заходами пілотної програми шкоди місцевим мешканцям; забезпечення задоволення їхніх потреб та відображення їхніх пріоритетних завдань.

5. Очікувані екологічні та соціальні впливи та заходи задля пом'якшення їхніх наслідків

Перша фаза проекту — проведення техніко-економічні дослідження — не чинитиме серйозних шкідливих екологічних чи соціальних впливів.

Друга фаза проекту включатиме здійснення будівельних та земельних робіт. Передбачено проведення таких заходів:

- **Відновлення двох шлюзів** (одного — на каналі Старий Ботар, другого — на каналі Новий Ботар, де ріка розділяється на два канали).
- **Спорудження трьох водозабірних дренажних труб (кульвертів) у наявних дамбах** задля забезпечення доступу води з полів під мостами.
- Спорудження **трьох кам'яних порогів, один із яких може містити шлюз** для акумулювання води та регулювання потоку (спорудження шлюзу все ще потребує підтвердження).
- **Відновлення природного русла та спорудження дамб** (передбачає земельні роботи, а осадова порода використовуватиметься для спорудження дамб).
- **Відновлення сховища** для прийняття та акумулювання води з Кленоського струмка (земля та об'єкт у володінні Державного агентства водних ресурсів України). Необхідним буде проведення земельних робіт, як і спорудження двох шлюзів та берегоукріплювальної споруди. Також може бути створена зона відпочинку для місцевої громади.
- **Спорудження зон відпочинку** (піщаних пляжних зон): однієї — на річці Ботар поблизу селища, другої — на околицях вищезгаданого сховища.
- **Облаштування місць відпочинку поблизу витоку річки Ботар у гірській місцевості.** У вказаній місцевості не проживає жодна з громад, тож землі наразі не використовуються в жоден спосіб.

- **Відновлення лісового покриву:** висадження 1300 дерев на одному з берегів ріки.

Метою здійснення будівельних робіт є відновлення гідроморфологічних та екологічних характеристик ріки Ботар через ренатуралізацію русла та інші заходи, що з цим пов'язані. Основні вигоди природоохоронної діяльності на річці Ботар, про які йдеться, — збереження в природному стані водних ресурсів на користь місцевому фермерству та дикій природі.

Несприятливі впливи на довкілля можуть мати вияв у збільшенні пилового осаду, шуму, вібрації, утворенні відходів, перешкоджанні рухові транспорту та експлуатації будівельних матеріалів (ґрунту, гравію, каменю тощо). Ці потенційні негативні наслідки будуть помірними, локалізованими, тимчасовими й такими, які можливо пом'якшити шляхом застосування належних будівельних та управлінських практик, а також за пильного нагляду за роботою підрядників із боку промислових інженерів та в умовах тісних консультацій із місцевими громадами.

Очікується, що несприятливі соціальні наслідки будуть мінімальними та можуть полягати в обмеженнях на вирощування качок та проведення рекреаційних заходів. Не слід очікувати конфліктних ситуацій, позаяк уряд та фермери, які володіють землями, погодилися зробити внесок у проект із відновлення ріки, віддавши на це частину своїх земель. Не очікується жодного негативного впливу на водокористування фізичними особами та громадами; навпаки, впровадження програми покращить водокористування. Оскільки демографічна інформація про місця впровадження проекту є обмеженою, рекомендовано, щоб техніко-економічне дослідження, заплановане в рамках пілотної програми, також містило й демографічне дослідження (включно з правами власності на землю, правом користування та джерелами прибутку місцевого населення).

Потенційні несприятливі наслідки та рекомендовані заходи для пом'якшення їхнього впливу наведено на сторінках 9-12 Установчого резюме.

Тоді як Модель управління екологічними та соціальними аспектами окреслює можливі негативні наслідки втручання людини в екосистему та шляхи їх (наслідків) пом'якшення, План заходів зі збереження навколишнього природного середовища та раціонального природокористування має розроблятися після вибору місця впровадження пілотного проекту. Зміст цього Плану визначатимуть умови конкретного середовища. Він відображатиме небезпеки, що можуть виникнути у зв'язку із обраним методом будівництва. План міститиме пом'якшувальні заходи, орієнтовані на конкретний об'єкт, та вимоги до моніторингу, яких муситимуть дотримуватися суб'єкти, які реалізовуватимуть кожен із заходів пілотної програми (WWF Україна та БУВРРТ). Дії з пом'якшення наслідків людського втручання у природне навколишнє середовище, які є частиною Плану заходів з охорони довкілля та вирішення соціальних питань, охоплюватимуть власне ті заходи, які зменшать небезпеки, здатні вплинути на здоров'я та безпеку робітників на будівництві, а також громади; заходи, пов'язані зі забрудненням ґрунту та води нафтою та паливом, через шум, якість повітря (пилове забруднення), видобування природних ресурсів викопним способом та утилізацію надлишку ґрунту/землі та інших матеріалів тощо.

WWF Україна та БУВРРТ мають створити спеціальну посаду та призначити на неї особу, яка пильнуватиме за дотриманням вимог безпеки. Відповідно, має бути визначений необхідний для цього бюджет.

6. Порядок виявлення екологічних та соціальних впливів та управління ними

Не фінансуватимуться в рамках проекту DYNA такі заходи: (1) діяльність, яка передбачає закупівлю або використання будь-яких пестицидів категорій IA, IB, чи II, як їх визначає Всесвітня організація охорони здоров'я; (2) заходи, здійснення яких потребує придбання землі, яка перебуває у приватній власності; (3) діяльність, здійснення якої потребує виселення осіб із їхніх домівок чи примусового припинення ведення особами законного бізнесу незалежно від форми його власності; (4) заходи, які передбачають видобуток корисних копалин відкритим або шахтним способами; (5) діяльність, яка передбачає комерційну лісозаготівлю.

Перед початком здійснення будь-якої діяльності в рамках проекту суб'єктам його реалізації (WWF Україна та БУВРРТ або наймані підрядники) треба буде надати детальну інформацію про вид і характер діяльності та конкретний об'єкт, заповнивши питальник «Огляд екологічних та соціальних впливів» (Додаток II). Частина 1 цієї форми містить основну інформацію про діяльність; частина 2 ґрунтується на Превентивних стратегічних та програмових комплексних заходах WWF і чинних законах та нормативних актах України. Суб'єкт, який реалізовуватиме програму, відповідатиме на конкретні запитання частини 2 форми, надаватиме загальні висновки про основні екологічні та соціальні впливи запропонованого виду діяльності, вказуватиме необхідні дозволи та допуски, а також уточнюватиме, чи потрібно готувати будь-які додаткові документи про оцінювання чи гарантії (наприклад, План заходів із охорони довкілля та розв'язання соціальних питань).

Питання, що їх буде взято до уваги в рамках огляду екологічних та соціальних впливів, такі: (1) потреба у земельних ресурсах; (2) шкідливий вплив на природне навколишнє середовище (наприклад, бруд, шум, дим, вібрація землі, забруднення, затоплення тощо) і спричинення шкоди чи руйнування природних оселищ; (3) соціальні впливи: визначення вразливих груп, впливи на ресурси громади, на її функціонування та соціально-економічні можливості, обмеження доступу до природних ресурсів, конфлікти на ґрунті землекористування тощо; (4) проблеми охорони здоров'я та безпеки життєдіяльності (для робітників та представників місцевих громад).

Суб'єктові, який реалізовуватиме програму, слід перейняти формат Огляду, а WWF Україна — переглянути його. Якщо Огляд визначить необхідність додаткових перевірок чи підготовки гарантійних документів, суб'єкт, який реалізовуватиме проект, має виконати ці завдання.

WWF Україна перегляне заяву чи екологічні дозволи та звірить їх із правилами та умовами або ж окреслить додаткові умови, яких потрібно дотримуватися для здобуття екологічного сертифікату.

7. Керівні принципи розробки Плану заходів із охорони довкілля та розв'язання соціальних питань

У разі якщо *огляд екологічних та соціальних впливів* визначить будь-який несприятливий вплив на довкілля чи суспільство внаслідок конкретних дій у рамках проекту, суб'єктові його реалізації потрібно буде розробити План заходів із охорони довкілля та розв'язання соціальних питань відповідно до виду діяльності та об'єкта, в межах якого розгортатиметься проект. Цей План слід готувати перед початком здійснення заходів у рамках програми та надалі чітко слідувати вказівкам, які він містить.

8. Моніторинг

Усі заходи, які буде здійснено в рамках пілотного проекту, буде ретельно перевірено на відповідність Планові заходів із охорони довкілля та розв'язання соціальних питань різними суб'єктами після вибору локації для реалізації пілотної програми та початку будівельних робіт.

Моніторинг на рівні проекту. Загальна відповідальність за впровадження Плану заходів із охорони довкілля та розв'язання соціальних питань, а також за контроль їхньої відповідності заходам безпеки в рамках проекту покладається на WWF Україна, який пильнуватиме за здійсненням заходів у рамках програми на місцях та гарантуватиме їхню відповідність Плану заходів із охорони довкілля та розв'язання соціальних питань. Моніторингова діяльність здійснюватиметься під егідою Міжнародної комісії із захисту річки Дунай.

Моніторинг на рівні реалізації заходів проекту на місцях. Відповідальність за підготовку інституційних домовленостей та розробку механізмів здійснення заходів у рамках пілотної програми між собою ділитимуть WWF Україна та БУВРРТ (як зазначено у розділі 5). WWF Україна пильнуватиме за здійсненням заходів на місцях і гарантуватиме, що вони повністю відповідають Рамковій моделі управління екологічними та соціальними охоронними заходами, а також положенням та вимогам, що їх наведено в екологічних сертифікатах, які видають центральні органи влади. Відповідні суб'єкти реалізації проекту нестимуть повну відповідальність за дотримання запрошеними підрядниками та постачальниками послуг гарантій безпеки, окреслених у Рамковій моделі управління екологічними та соціальними охоронними заходами та Планових заходах із охорони довкілля та розв'язання соціальних питань (залежно від обставин). Після початку будівельних робіт відповідні суб'єкти реалізації проекту надаватимуть щомісяця звіт WWF Україна.

WWF Україна може здійснювати спеціальні візити на місця реалізації пілотного проекту з метою моніторингу відповідності процесу вимогам, передбаченим екологічними сертифікатами, та положенням інших гарантійних документів, що їх наведено в Рамковій моделі управління екологічними та соціальними охоронними заходами та Планових заходах із охорони довкілля та розв'язання соціальних питань, а також у законодавстві України (відповідно до ситуації).

9. Порядок розгляду скарг

Пілотний проект із відновлення та збереження екосистеми річки Ботар може мати вплив на групи та осіб, які мешкають поблизу локацій, де здійснюватимуться заходи в рамках проекту. Відтак є потреба напрацювати ефективний і дієвий механізм розгляду скарг (МРС), який би регламентував реагування на запити зацікавлених сторін, їхні пропозиції, стурбованість та скарги. МРС становитиме невід'ємну частину пілотної програми та допомагатиме WWF Україна та БУВРРТ у з'ясуванні та задоволенні потреб місцевих громад.

10. Оприлюднення інформації та взаємодія із зацікавленими сторонами

Усі сторони, які зазнали впливу, і відповідні зацікавлені сторони будуть поінформовані про вимоги та зобов'язання, передбачені Моделлю управління екологічними та соціальними аспектами. Інформація про Модель буде доступною на сайтах WWF Україна та БУВРРТ.

Друковані примірники документа «Модель управління екологічними та соціальними аспектами» буде розміщено у пристосованих для цього місцях громадського користування сіл Неветленфолу та Пийтерфолво. Сільська влада нестиме відповідальність за підвищення обізнаності громади у питаннях вимог Моделі управління екологічними та соціальними аспектами, а також забезпечить повне ознайомлення та дотримання вимог Моделі та інших гарантійних документів з боку запрошених підрядників і постачальників послуг.

11. Бюджет

Вартість реалізації Моделі управління екологічними та соціальними аспектами включно з усіма видатками на виплату компенсацій особам, які можуть зазнати впливу проекту, буде повністю покрито бюджетом пілотного проекту в рамках проекту DYNA на річці Ботар.

Українські організації WWF Україна та Басейнове управління водних ресурсів річки Тиса мають призначити посадову особу для здійснення нагляду за дотриманням гарантій. Відповідно, буде визначено необхідний бюджет.

Можливий несприятливий вплив	Пом'якшувальний захід	Відповідальний за здійснення
<i>Вплив на навколишнє природне середовище</i>		
Забруднення ґрунту та утилізація відходів під час здійснення будівельних робіт ➤ Забруднення довколишніх ґрунтів викидами газів чи брудом від транспортувальних засобів / будівельних машин. ➤ Ерозія ґрунтів. ➤ Втрата наявного біологічного різноманіття та вплив на природні оселища. ➤ Забруднення, спричинене діяльністю, пов'язаною з тимчасовими будівельними роботами, наприклад, із утилізацією відходів.	➤ Проведення досліджень на місцях щодо умов середовища, наприклад, дослідження стану ґрунту. ➤ Забезпечення захисту схилів шляхом ущільнення ґрунту, облаштування кам'яних укріплень чи стабілізації рослинністю. ➤ Мінімізація розкопування ґрунту та його утилізація у спеціально відведених для цього місцях; наскільки це буде можливо, увесь викопаний ґрунт буде повторно використано у локації для спорудження захисних дамб або в інший спосіб. ➤ Збирання промислових відходів та їхня утилізація у спеціально відведених для цього місцях уповноваженими на це службами. ➤ Запобігання потрапляння сміття в природне навколишнє середовище з локацій, де реалізовується проект, та/або унеможливлення доступу тварин (собак, котів, свиней тощо) до відходів. Використання спеціальних контейнерів. ➤ Належне обслуговування будівельного обладнання та транспортних засобів.	БУВРРТ; підрядник

	➤ Проведення моніторингу та впровадження заходів безпеки на місцях.	
Забруднення повітря під час здійснення будівельних робіт ➤ Будівельні роботи можуть спричинити підвищений вміст забруднюючих речовин, переважно пилу та вихлопних газів від транспортних засобів (машин, якими послуговуються під час будівництва), у повітрі. ➤ Зважені часточки (пил), що підіймаються у повітря від доріг, які використовуватимуть для транспортування важкою технікою під час будівництва.	➤ Підрядник, який може довести дотримання норм викидів. ➤ Зрошення територій, які можуть бути джерелом пилового забруднення, для мінімізації відчуття дискомфорту. ➤ Контроль швидкості руху транспортних засобів з метою зменшення осідання дорожнього пилу. ➤ Утримання прилеглих територій (тротуарів, доріг) незасміченими з метою мінімізації пилового забруднення.	БУВРРТ; підрядник
Рівні шуму ➤ Людська присутність та здійснення робіт у локації, рух транспортних засобів та механізація будівництва.	➤ Планування роботи обладнання в непікові години денного руху транспортних засобів. ➤ Уникнення здійснення будівельних робіт у нічний час і дотримання місцевих законів щодо годин будівництва.	БУВРРТ; підрядник
Ризики для здоров'я та безпеки ➤ Працівники будівництва, а також місцеве населення перебувають під ризиком для здоров'я та безпеки під час здійснення будівельних робіт.	➤ Сповіщення громадськості, залученої у будівництво, через медіа та/або шляхом поширення інформації у громадських місцях (включно з локаціями, де здійснюються роботи). ➤ Офіційно погодити з підрядником, що всі роботи проводитимуться у безпечний та дисциплінований спосіб задля мінімізації впливів на осіб, які мешкають поблизу місць будівництва, та довкілля.	БУВРРТ; підрядник

	➤ Офіційно погодити з підрядником, що вимоги до стану здоров'я та безпеки мають відповідати найкращим міжнародним практикам (завжди носити каску, маску та захисні окуляри; за потреби і паски безпеки та захисні черевики). ➤ Встановлення у належних для цього місцях вказівників, які б інформували працівників про основні правила та норми, яких слід дотримуватися, а також містили контакти на випадок надзвичайної ситуації. ➤ Забезпечення на місцях надання медичної допомоги та медичних послуг на випадок будь-якої надзвичайної ситуації через інституційні та адміністративні домовленості з місцевими пунктами системи охорони здоров'я. ➤ Забезпечення питною водою та санітарними приміщеннями працівників будівництва.	
Соціальні впливи		
Вплив на поселення, населення та його життєдіяльність упродовж проведення заходів із відновлення лісових насаджень ➤ Обмеження розведення качок чи доступу до інших джерел прибутку під час здійснення будівельних робіт. ➤ Проведення заходів у рамках пілотної програми на приватних землях.	➤ Проведення демографічного дослідження у місцевості (включно із з'ясуванням прав власності на землю, прав користування та джерел прибутку). ➤ Своєчасне сповіщення громадськості про заплановані роботи. ➤ Забезпечення доступу до альтернативних територій, які можна використати для розведення качок. ➤ Здійснювати заходи в рамках пілотної програми на приватних землях, лише якщо власники виявили	WWF Україна (для проведення дослідження) БУВРРТ; підрядник (для всіх інших видів діяльності)

	зацікавленість у такому втручанні та надали свою чітку, однозначну та письмову згоду на це. ➤ Мінімізувати стурбованість місцевого населення у зв'язку із будівельними роботами, виконуючи наведені рекомендації.	